

HRVATSKI SABOR

911

Na temelju najviših ustavnih načela Republike Hrvatske,

U skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda, Općom deklaracijom o pravima čovjeka, Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Deklaracijom o pravu na razvoj, Deklaracijom o pravima osoba s invaliditetom, Standardnim pravilima o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom te podsjećajući na načela Konvencije o zaštiti prava čovjeka i temeljnih sloboda, Europske socijalne povelje, Rezolucije o jednakim mogućnostima za osobe s invaliditetom, Povelje o temeljnim pravima Europske unije, Preporuke o koherentnoj politici prema osobama s invaliditetom, Podržavajući smjernice Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine,

Imajući u vidu probleme neujednačenosti prava osoba s invaliditetom s obzirom na stupanj, vrstu i uzrok oštećenja, postojanja arhitektonsko-urbanističkih zapreka u svim segmentima društva, nedostatnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u procesima odlučivanja i kreiranja politike na svim razinama društva, nedovoljne informiranosti svih građana o pravima osoba s invaliditetom, čestog kršenja i zanemarivanja prava osoba s invaliditetom, neuspostavljenog sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom, nedovoljno uređenog i nedovoljno dostupnog sustava obrazovanja i profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom,

S obzirom na potrebu uvođenja mjera antidiskriminacije, osnaživanja jednokopravnog položaja osoba s invaliditetom, promicanja i osiguravanja prava osoba s invaliditetom te potrebu što većeg izjednačavanja u pravima vojnih i civilnih invalida kao i invalida bez obzira na vrijeme nastanka i uzrok invaliditeta,

Želeći oblikovati Republiku Hrvatsku kao civilno, ekonomski uspješno, građanski osviješteno i demokratsko društvo,

Potvrđujući pravo svih građana da ravnopravno sudjeluju u svim segmentima društva i nesmetano raspolažu svojim zakonskim ustavnim pravima,
Hrvatski sabor na sjednici 1. travnja 2005. donosi

DEKLARACIJU

O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

1. Osoba s invaliditetom je svaka osoba koja je zbog tjelesnog i/ili mentalnog oštećenja, privremenog ili trajnog, prošlog, sadašnjeg ili budućeg, urođenog ili stečenog pod utjecajem bilo kojeg uzroka, izgubila ili odstupa od očekivane tjelesne ili fiziološke strukture te je ograničenih ili nedostatnih sposobnosti za obavljanje određene aktivnosti na način i u opsegu koji se smatra uobičajenim za ljude u određenoj sredini.
2. Osoba s invaliditetom ima sva prava i slobode koje proizlaze iz Ustava, zakona i ove Deklaracije neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama, bez ikakve diskriminacije.
3. Diskriminacija prema osobama s invaliditetom je bilo kakvo izdvajanje, isključivanje ili ograničavanje zbog invaliditeta osobe, posljedice koja je nastupila zbog prethodnog postojanja invaliditeta ili percepcije invaliditeta, bilo prošle ili sadašnje, kojim se ugrožavaju ili krše prepoznavanje, uživanje i korištenje ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom.
4. Diskriminacija osoba s invaliditetom se očituje kroz nepoduzimanje mjera za uklanjanje prepreka u okolišu i općem stavu društva ili stvaranju novih prepreka kojima se usporava

dostupnost službi i punog sudjelovanja osoba s invaliditetom u aktivnostima civilnoga, kulturnoga, ekonomskoga, političkog i društvenog života.

Dostupnost je mjera ili takvo stanje koje svim osobama, uključujući i one s invaliditetom, omogućuje korištenje (na fizičkom, vizualnom, slušnom i/ili kognitivnom nivou) različitih resursa. Ona se, kada je potrebno, treba postići kroz dizajn i prilagodbu koji uzimaju u obzir sve oblike invalidnosti. Dostupnost obuhvaća pristup fizičkim objektima, građevinama i sredstvima javnog prijevoza te pristup informacijama i komunikacijama uključujući informacije i komunikacije te pomoćnu tehnologiju.

5. Zabranjena je izravna, neizravna, namjerna, nenamjerna, prikrivena, povremena ili sustavna diskriminacija osoba s invaliditetom.

Diskriminacija bilo koje osobe zbog invaliditeta predstavlja ugrožavanje prava jednakosti i poštivanja ljudskog dostojanstva.

6. Osoba s invaliditetom ima pravo na adekvatnu socijalnu zaštitu, socijalno osiguranje, rad, slobodan izbor zanimanja, pravedne uvjete rada i jednaku plaću za jednaki rad, osiguranje za slučaj nezaposlenosti, bolesti, nesposobnosti, starosti i pomanjkanja sredstava za život u prilikama koje su izvan njegove moći.

7. Osoba s invaliditetom ima pravo na ravnopravno sudjelovanje u kulturnom, znanstvenom, obrazovnom, političkom i drugim oblicima društvenog života.

8. Osoba s invaliditetom ima pravo na dostojnu egzistenciju te na životni standard koji odgovara dobrobiti čovjeka i njegove obitelji, koja se po potrebi dopunjuje sredstvima socijalne zaštite.

9. Osoba s invaliditetom ima pravo na zajednički život sa svojom obitelji ili udomiteljima te puno sudjelovanje u društvenim, kreativnim i rekreativnim aktivnostima.

10. Osoba s invaliditetom koja boravi u specijaliziranoj ustanovi ima pravo na okruženje i uvjete života što sličnijima životu u prirodnoj sredini.

11. Republika Hrvatska će poduzeti potrebne mjere za promoviranje ljudskih prava i nediskriminacije osoba s invaliditetom i uklanjanje psiholoških, obrazovnih, obiteljskih, kulturoloških, socijalnih, profesionalnih, financijskih i arhitektonskih prepreka za potpunu integraciju i sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvenom, ekonomskom, kulturnom i političkom životu pod jednakim uvjetima.

12. Republika Hrvatska će osnažiti postojeće mjere za sprječavanje nastajanja novih nepristupačnih građevina i prostora te podržavati prilagodbu postojećih građevina i prostora kako bi postali dostupni osobama s invaliditetom.

13. Republika Hrvatska će uspostaviti mehanizme evaluacije nediskriminacije i integracije osoba s invaliditetom na temelju indikatora socijalne kohezije, visine naknade za rad, socijalne isključenosti i stanja zdravlja populacije.

14. Republika Hrvatska će unutar svojih mogućnosti donijeti potrebne mjere za uklanjanje socijalnih, ekonomskih i političkih uzroka invaliditeta kao što su siromaštvo, manjak zdravstvene skrbi u pogledu prevencije i rehabilitacije, nasilje u i izvan obitelji, nesreće, zlouporaba alkohola i droga, neadekvatni medicinski tretmani, sustavno kršenje ljudskih prava, manjak pravilne njege tijekom procesa starenja te posljedice rata, bez obzira na to jesu li nastale tijekom ili nakon njega.

15. U nastojanju da osobama s invaliditetom omogući samostalan život i korištenje prava koja im pripadaju, Republika Hrvatska će promicati zapošljavanje osoba s invaliditetom u redovitim radnim uvjetima, kreirati potrebne porezne mjere, kreditne politike i politike poticaja, razvijati strategije zapošljavanja osoba s invaliditetom te osigurati uspostavljanje službi profesionalne orijentacije, obučavanja, rehabilitacije i zapošljavanja.

16. Radi osiguranja adekvatnog obrazovanja Republika Hrvatska će prilagoditi svoj obrazovni sustav potrebama osoba s invaliditetom, inzistirajući na prilagođavanju postojećih redovitih programa i sustava obrazovanja (predškolskom, osnovnom, srednjoškolskom, visokom i

sustavu obrazovanja odraslih), te promicati korištenje novih tehnologija, obrazovanja na udaljenosti i e-obrazovanja.

17. Budući da nove tehnologije mogu koristiti jačanju autonomije i razvitka osoba s invaliditetom, Republika Hrvatska će osigurati dostupnost novih tehnologija, komunikacijskih sredstava i adekvatne obuke za njihovu uporabu i to s posebnom pažnjom na problematiku osoba s invaliditetom specifičnu za stanovnike ruralnih područja.

18. Republika Hrvatska će podržati i promovirati specifične prilagodbe sustavima informiranja i komuniciranja radi stvaranja učinkovite dostupnosti resursa osobama s invaliditetom.

19. Republika Hrvatska će promovirati zdravlje, prevenciju oštećenja i nesposobnosti, pružanje jednake dostupnosti kvalitetne zdravstvene zaštite svim osobama s invaliditetom te razviti posebne zdravstvene programe u cilju poboljšanja životnih uvjeta i omogućavanja dostojanstvenog života.

20. Republika Hrvatska će ujednačiti vrednovanje invalidnosti na način koji će spriječiti svaku diskriminaciju te poticati razvijanje sustava zaštite povodom nastupanja invalidnosti zbog ozljede na radu, profesionalne bolesti ili drugih profesionalnih rizika.

21. Republika Hrvatska će poticati i razvijati znanstvena istraživanja, a posebno ona koja se tiču socijalnih programa i evaluacije državnog djelovanja prema osobama s invaliditetom kako bi se uspostavila kvalitetna politika prema osobama s invaliditetom.

22. Republika Hrvatska priznaje pravo osoba s invaliditetom da na odgovarajući način sudjeluju u političkom životu i odlučivanju o pitanjima koja utječu na položaj osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

23. Republika Hrvatska će podržavati i potpomagati djelovanje i razvoj organizacija neprofitnog sektora (nevladinih udruga, institucija, bolnica) čiji je cilj briga, pomoć i druge aktivnosti i pitanja vezana uz osobe s invaliditetom.

24. Tijekom kreiranja i provođenja svih mjera definiranih ovom Deklaracijom Republika Hrvatska će voditi posebnu brigu o postojanju različitog položaja osoba s invaliditetom u ruralnim područjima od onih koji žive u urbanim područjima.

25. Republika Hrvatska će na odgovarajući način obavještavati cjelokupnu javnost, posebice osobe s invaliditetom, o ovoj Deklaraciji, njezinom provođenju te razvoju i promicanju prava osoba s invaliditetom.

Klasa: 562-01/04-01/01
Zagreb, 1. travnja 2005.

HRVATSKI SABOR
Predsjednik Hrvatskoga sabora
Vladimir Šeks, v. r.